

Dokumentation av miljöuppföljning med Södertörns Fjärrvärme AB (SFAB) och Söderenergi AB i samband med Klimat- och miljöutskottets sammanträde den 12 september 2023

Reflektioner och rekommendationer från kommunens miljöstrateger

Sammanfattning

Både SFAB och Söderenergi bedriver ett systematiskt klimat- och miljöarbete i sina respektive verksamheter. Båda bolagen är ISO-certifierade, vilket ger stöd och vägledning i det arbetet.

Kommunens miljöstrateger ser positivt på att SFAB för en aktiv dialog med sina kunder kring energianvändning, vilket vittnar om att man ser en effektiv energianvändning som ett gemensamt mål man delar med sina kunder. Det är glädjande att se att man kommit igång med arbete med åtgärd 8.2.10 Ökad samverkan för energieffektivisering. Kommunens miljöstrateger tror att samverkan är en viktig byggsten i ett effektivt arbete för minskad energianvändning. Här rekommenderas SFAB arbeta aktivt med att bibehålla och förstärka samarbetet med bolagen för att hitta synergier även i andra sammanhang.

Vad gäller Söderenergi är det glädjande nyheter att arbetet med åtgärd 8.2.9 Utfasning av start- och stödljusa i Igelstaverket går enligt plan, samtidigt som planeringen för en Bio-CCS-anläggning fortlöper. Det är ett spännande projekt som kan bidra till betydande utsläppsminskningar om planerna realiserar.

Vidare är det positivt att SFAB tagit fram en handlingsplan för sitt arbete med dessa frågor fram till 2027, där man tagit ett helhetsgrepp och inkluderar klimatpåverkan även från transporter och inköp. Detsamma gäller för den kartläggning av bolagets CO₂-utsläpp man gjort under året.

1. I Handlingsplan med åtgärder för att nå klimat- och energimålen i Miljöprogram för Huddinge kommun 2022–2025 finns åtgärder¹ som SFAB har delansvar för. Kan SFAB berätta hur ni arbetar med dessa åtgärder, samt planerna framåt?

Reflektioner och rekommendationer:

Kommunens miljöstrateger ser positivt på att SFAB har dialog med sina kunder genom att följa upp energianvändning (returtemperaturer och läckor) samt erbjuda ett system för automatisk styrning av temperaturen i fastigheten. Vidare är det glädjande att se att SFAB, tillsammans med Huga och Husf, kommit i gång med åtgärd 8.2.10 Ökad samverkan för energieffektivisering. Kommunens miljöstrateger tror att samverkan är en viktig byggsten i ett effektivt arbete för minskad energianvändning. Här rekommenderas SFAB arbeta aktivt med att bibehålla och förstärka samarbetet med bolagen för att hitta synergier även i andra sammanhang.

2. I handlingsplanen är Söderenergi AB ansvarig för åtgärden 8.2.9 Utfasning av start- och stödljusa i Igelstaverket. Hur går det arbetet?

Reflektioner och rekommendationer:

Arbetet går enligt plan och kommunens miljöstrateger har inga vidare kommentarer kring det.

3. Under fjolårets miljöuppföljning berättade Söderenergi om planerna på en Bio-CCS-anläggning. Vad är statusen för det arbetet idag?

Reflektioner och rekommendationer:

Kommunens miljöstrateger gläds åt att arbete med Bio-CCS-anläggningen fortlöper enligt plan. Det är ett spännande projekt som kan bidra till betydande utsläppsminskningar om planerna realiserar.

¹ 8.2.4 Kontinuerlig uppföljning av energianvändning, 8.2.8 Effektstyrning av fjärrvärme, 8.2.10 Ökad samverkan kring energieffektivisering

4. Klimat- och miljöutskottet är intresserade av hur övrigt miljöarbete (utöver klimat och energi) genomförs och om det finns en struktur för det, både i kärnuppdrag och i det egna interna arbetet. Hur bedriver Söderenergi och SFAB miljöarbetet i form av

a) i verksamhetens kärnuppdrag (till exempel i drift och underhåll, investeringsplanering, arbete med gifter i miljön etc.), och

b) internt inom er egen verksamhet (till exempel bolagets bilar, inköp, lokaler etc.)?

Reflektioner och rekommendationer:

Kommunens miljöstrateger ser positivt på att både SFAB och Söderenergi är ISO-certifierade, då det säkerställer att det finns ett systematiskt arbete med miljö- och klimatfrågor i verksamheterna. Vidare är det positivt att SFAB tagit fram en handlingsplan för sitt arbete med dessa frågor fram till 2027, där man tagit ett helhetsgrepp och inkluderar klimatpåverkan även från transporter och inköp. Detsamma gäller för den kartläggning av bolagets CO2-utsläpp man gjort under året.

Anteckningar

1. I Handlingsplan med åtgärder för att nå klimat- och energimålen i Miljöprogram för Huddinge kommun 2022–2025 finns åtgärder² som SFAB har delansvar för. Kan SFAB berätta hur ni arbetar med dessa åtgärder, samt planerna framåt?

SFAB arbetar med åtgärden 8.2.4 Kontinuerlig uppföljning av energianvändning genom att hjälpa sina kunder att sänka sin returtemperatur och skapa effektivare flöde. SFAB har mål att returtemperaturen i hela nätet ska avvika med maximalt sex grader från den optimala nivån. Upptäckta läckor följs upp och dess åtgärdsstid används som statistikunderlag till bolagets mål om snabba åtgärdsstider. Målet är att 90% av upptäckta läckor ska vara åtgärdade inom fem arbetsdagar. Man har också ett verktyg för att underlätta visualisering av kundens undercentral och säkerställa god funktion på dessa. På detta sätt kan kundens förluster och kostnader minska.

Kopplat till åtgärd 8.2.8 Effektstyrning av fjärrvärme erbjuder SFAB ett system till kunderna som automatiskt styr temperaturen i fastigheten för att nå en optimal inomhusmiljö. Detta minskar energianvändningen. SFAB får signaler om avvikelser är stora och kontaktar då kunden för att reda ut orsak till detta. I dialog med Hüge och Söderenergi samverkar man för att strypa behovet när läget är som värst och kan då kapa effekttoppar.

En föreslagen åtgärd i handlingsplanen är 8.2.10 Ökad samverkan för energieffektivisering. Inom den ryms ovan nämnda dialog, samt att man samverkar med kommunernas fastighetsbolag (Husf och Hüge i Huddinge kommun) vid större projekt för att diskutera vilket uppvärmningssystem som ger störst miljönytta. Man har också ändrat prismodell där effekten av energieffektiviseringar speglas direkt i kundens uppvärmningskostnader. SFAB:s bild är att samverkan med kommunerna funkar bra, men tycker den kan utvecklas ännu mer.

2. I handlingsplanen är Söderenergi AB ansvarig för åtgärden 8.2.9 Utfasning av start- och stödlolja i Igelstaverket. Hur går det arbetet?

Åtgärden ligger i linje med Söderenergis deltagande i Fossilfritt Sveriges initiativ ”Fossilfri konkurrenskraft” där uppvärmningsbranschen ska använda biolja istället för fossilolja. Första pannan konverterades under 2022. Under 2023 konverteras ytterligare en panna. Under 2024 utvärderas dessa konverteringar. Under 2025 konverteras den sista pannan, d.v.s. kraftvärmeverket. Arbetet går enligt plan.

² 8.2.4 Kontinuerlig uppföljning av energianvändning, 8.2.8 Effektstyrning av fjärrvärme, 8.2.10 Ökad samverkan kring energieffektivisering

3. Under fjolårets miljöuppföljning berättade Söderenergi om planerna på en Bio-CCS-anläggning. Vad är statusen för det arbetet idag?

Ett prestigeprojekt som Söderenergi är väldigt stolta över att man arbetar med. Tekniken går ut på att avskilja koldioxiden vid skorsten, omvandla (komprimera och kyla ner) den till flytande form och sedan transportera den för slutförvaring i berggrund under havsytan, exempelvis i Nordsjön eller Östersjön. För Söderenergi en Bio-CCS-anläggning på plats finns potential att skapa 500 000 ton negativa CO₂-utsläpp.

Förstudie och systemstudie för projektet är klart. Förprojekteringen pågår under 2023 samt halva 2024, innehållandes exempelvis förberedelser för att ansöka om miljötillstånd. Under 2024–2025 påbörjas arbete med projektering och upphandling med mål om byggstart under 2026. Följs tidplanen kan anläggningen vara i drift till 2029.

4. Klimat- och miljöutskottet är intresserade av hur övrigt miljöarbete (utöver klimat och energi) genomförs och om det finns en struktur för det, både i kärnuppdrag och i det egna interna arbetet. Hur bedriver Söderenergi och SFAB miljöarbetet i form av

a) i verksamhetens kärnuppdrag (till exempel i drift och underhåll, investeringsplanering, arbete med gifter i miljön etc.), och

b) internt inom er egen verksamhet (till exempel bolagets bilar, inköp, lokaler etc.)?

Både SFAB och Söderenergi är ISO 14001-certifierade. SFAB har under året tagit fram en handlingsplan för sitt arbete fram till 2027. Arbetet följs upp varje kvartal i ledningsgruppen. Målet är att vara fossilbränslefritt 2025. Under 2023 har SFAB även påbörjat kartläggning av egna verksamhetens CO₂-utsläpp enligt GHG-protokollet³. Där ingår leasing av bilar, transporter och bränsle, inköp av material och tjänster osv. Kartläggning visar var de största utsläppen uppstår och det är där åtgärder ger störst effekt.

³ Green House Gas Protocols Corporate Standard, en internationell standard/ramverk för beräkning av en organisations utsläpp.

Frågestund

Fråga: Hur ser Söderenergi på frågan att det finns mål i samhället om att minska avfall och rester från skogsindustrin?

Svar: Vi är otroligt aktiva inom avfallsfrågan. Vi i energibranschen är det sista ledet i den här frågan som behöver hanteras genom samverkan i hela värdekedjan. Det som kan återanvändas/återbrukas eller materialåtervinnas ska inte energiåtervinnas. Vi tror inte att det kommer finnas ett samhälle som är avfallsfritt inom den närmaste framtiden. Det finns material som i dagens läge inte kan eller får återvinnas, exempelvis sjukhusavfall, och som behöver omhändertas. Vi använder inte hushållsavfall, vi använder utsorterat verksamhetsavfall, d v s det som i dag inte kan återanvändas eller materialåtervinnas. Vi brukar säga att vi inte behöver plasten, det är plasten som behöver oss.

Bioenergi har varit på tapeten och det diskuteras hur man ska se på den. Bioenergi är grunden till att tex Sverige minskat sina utsläpp mycket historiskt. Tror på bioenergi och att det kommer finnas i framtiden. Vi anpassar oss efter kommande ändringar i lagstiftning etc. och följer den debatt som pågår.

Fråga: Fjärrvärmemarknaden kommer att växa i Europa. Kan man använda fler delar t.ex. flygaska som används på vintern för att salta vägar? Kan man använda returvärme för cykelvägar och andra gator för att minska behovet av snöröjning?

Svar: Finns utmaningar att sätta solvärme i systemet, är öppna för det men behöver få ihop ekonomin i det hela. Det är inte så enkelt att använda returvärme som man tror, behövs tekniska lösningar och kan generera stora kostnader som inte är motiverade. Man måste också ta hänsyn till tungmetaller som inte ska tillbaka ut i naturen. Söderenergis flygaska kommer att genomgå processen Ash2Salt för att utvinna viktiga salter som sedan kan återanvänds för att på vintern salta vägar.

Fråga: SFAB:s samarbete med bolagen. Hur samarbetar ni med mindre aktörer som t.ex. bostadsrättsförening och andra mindre aktörer?

Svar: Har en tjänst – driftoptimering som kan beställas från oss. Kan se hur fastigheten fungerar och följa det och systemet/tjänsten lär även sig själv att optimera. Kunskapsöverföring en del av arbetet, vi träffar styrelser på årsstämmor etc. och pratar energi, vi syns ute vid t.ex. skräpplockardagar, föreläser om energi vid skolor m.m. Det är jättemycket intresse kring energifrågan och där kan vi spela roll.

Fråga: Kommer Stockholm exergi verkligen vara i gång med sin BIO-CCS-anläggning så tidigt som det påstås, 2026?

Svar: Det måste Stockholm få svara på de. De har en pilotanläggning i gång för att visa att det funkar i praktiken.

Följdfråga. Hur mycket kan vi lära oss av deras pilot och hur mycket kan vi samarbeta?

Svar: Jättemycket, Stockholm Exergi är generösa med att dela med sig av lösningar. Bolagen som jobbar med dessa frågor samverkar mycket med varandra.